יציאות השבת פרק ראשון שבת ג.

בבא דרישא פטור ומותר. ואע"פ שהוא עבר אלפני עור לא נתן מכשול ואפילו מיירי שהיה ליטלו אפילו לא היה בידו דלא עבר משום לפני עור דמושיט כוס יין לנזיר מוקי לה בפ"ק דמס' עבודת כוכבים (דף ו:) דקאי בתרי עברי דנהרא ^a מ"מ איסור דרבנן מיהא איכא שמייב להפרישו מאיסור ואפילו אי מיירי בנכרי דלא שייך לפני עור מיהו איסור דרבנן מיהא איכא כדתניא בשילהי פירקין (דף יט.) נותנין מזונות לנכרי בחלר נטלו ויצא אין מזקקין לו משמע דווקא כשנכרי בחלר אבל אם עומד בחוץ ופושט ידו לפנים משמע דאסור ליתן להדיא ע"מ לחוליא ויש לומר דמיירי בנכרי והחפץ של נכרי דאפילו מכניס ומוציא כל היום אין כאן איסור כלל כיון שאין החפץ של בעל הבית[a]: **בר** מהני תלת. הקשה ר"ת הא איכא הא דתנן בפרק במה מדליקין (לקמן מט:) המכבה את הנר מפני שהוא ממתיר כו' ואם בשביל החולה שישן פטור ומוקי לה בחולה שיש בו סכנה ואע"כ הוא פטור ומותר אפילו לך דבר שעומד בפני פקוח נפש ותירץ דהא מלתא דפשיטא היא ולא איצטריך ליה לאמולא לאשמעי' כדאמרי' לקמן אלא לאשמעי' פטורי דלא קעביד מעשה ולד נחש מיירי בדליכא סכנה שיוכל להנצל בענין אחר אלא משום צערא שרו ליה רבנן כמו במפיס מורסא וכן מוכח בריש פרק שמונה שרצים (שם קו:) דלד נחש לאו משום סכנה פטור דהא מוקי לה בר"ש דאמר מלאכה שאינ"ל פטור עליה וע"ק לר"י והא איכא הא דתני' בפ' במה אשה (שם סב.) ר"מ פוטר בכובלת ובצלוחית של פליטון והוא פטור ומותר דהא בנבריי אחרת קתני התם רמ"א יוצאת אשה בכובלת לכתחלה ותירץ ר"י בשם ר' אברהם דלא חשיב שמולא אלא פטורים השמורין במשנה דלד נחי משנה היא בהאוכל (שם ד' קו:) הלד נחש ומפיס מורסא היא בעדיות (פ"ב מ"ה) ולפפרים דגרסי בפ' במה אשה (שם ד' סב.) איידי דאמר ר"מ חייב חטאת מ"ל איהו פטור אבל אסור אבל אסור פי' דר"מ קאמר לר"מ לדברין נמי לכל היותר לא יהא אלא פטור אבל אסור לפי גרסא זו אתי שפיר: **הצד** נחש. הקשה הא"ג דשמואל אדשמואל דהכא סבר שמואל מלאכה שאינה צריכה לגופה פטור כר"ש ומשום צערא דגופא שרי ובפ' כירה (לקמן מב.) אמרינן בדבר שאין מתכוין סבר לה כר"ש במלאכה שאינה צריכה לגופה פטור כר"ש ומשום צערא דגופא שרי ובפ' כירה (לקמן מב.) אמרינן בדבר שאין מתכוין סבר לה כר"ש במלאכה שאינה צריכה לגופה פטור כר"ש ותירץ ר"מ דשמואל קאמר דלר"ש קאמר מלאכה שאינה צריכה לגופה פטור ומותר כמו שמוכיח שמואל בסוף האוכל (שם קז.) דודאי פטור ומותר קאמר ^a ולא לא ס"ל כר"ש ומיהו לדידן קי"ל כר"ש דרבא דהוי במלאכה סבר כותיה בריש טהל (שם קמא:)[a]: **ומפיס** מורסא. בעדיות (פ"ב שם) תנן אם לעשות לה פה חייב ואם להוציא ממנה ליחה פטור וא"ת היכי מתחייב אפתיחת פה דמורסא הא אמרינן לקמן בפ' חבית (ד' קמו.) כל פתח שאינו עשוי להכניס ולהוציא אינו פתח ותירץ ר"מ דהאי נמי עשוי להכניס אויר ולהוציא ליחה: **פטורי דאתי לידי חיוב חטאת.** מה שפיסק"א דעקירות קתניא אינו נראה לר"י מדא דעקירה גלח טלטול בעלמא ואין בה דרך דחיוב חטאת כלל ועוד דלפי' הקונטר' קתניא לגבי"ה ג' יציאות והכנסה והוצאה אחת ועוד דלא חייב תרתי לפטור דעני נאחת ודעשיר נאחת כדחייב חטאת ומכניסה או מוציאה דכוותה בנא דרישא חייב חטאת והכא פטור לפי שלא עשה כל המלאכה שמיסר ממנה מעט או עקירה או הנחה והביא ראייה מירושלמי דקאמר לא אתיא אתני' אלא פטור שנגד החיוב ומשום הכי לא חשיב אלא פטור של אותו שכנגדו חייב למעלה בנא דרישא כגון פטר העני את ידי לפנים כו' וקתני הכא חייב פטורה דהיה חשיב בנא דרישא בפטר העני את ידי לפנים וכו' וכן לגבי"ה: **שניהם** פטורין **והא איתעבידא מלאכה** מביניהם. אינו קאי אאתני' שהרי ריש"ל דשניהם פטורין דהיינו פטר העני את ידי לפנים קבעי לקמן (ד' ה.) אלא קאי אאמר דקאמר פטורי דאתי בהו לידי חיוב חטאת קחשיב אבל חטאת לית בהו אלא שניהן פטורין כדקתני מתני' ואמאי והא איתעבידא מלאכה מביניהם ולא פריך שיתחייב הראשון דאין בכרא דע"י הני שעשה הנחה וגמר המלאכה יתחייב הראשון אלא אשני קא פריך שיתחייב לפי שעל ידו נגמרה המלאכה: **בעשורתה.** ובכל הספרים גר' העושה מלאכה יחיד שעשה אותה חייב שנים שעשאוה פטורים דקרא נראה דבעשוהה קאי אנפש אבל הש"ס דרש ליה אמלאכה כלומר בעשות אותה וכולה מיירי בזה מנין ואינו אלא בכל מלה ולישה למימר דב' שעשאוה חייבי בב' שעשאוה בכח אחת דבפרק המלגיע (לקמן נג. ופס) משמע דלריבי מרי קראי לזה עוקר וזה מנין ולב' שעשו מלאכה בכח אחת ועוד דבאיתמר נמי דקאי אמתניתין נמי קאמר האי ליתנא יחיד ועשה אותה וכו' אך קשה דבפרק המלגיע (שם.) משמע דזה עוקר וזה מנין נפקא מו מאחת והכא נפקא לה מנעשוהה קשה לר"י מדמלרבינן קרא לפטור משמע דזה עוקר וזה מנין היה במשכן ובפרק המלגיע (ג"ז שם.) נמי פוטר ר"ש זה אינו יכול וזה אינו יכול אע"פ שהיה במשכן כגון ב' שנשאין את הארון ובירושלמי פרק הזורק אהא דתנן שתי גזוזטראות ברשות הרבים כו' היו שתיהן בדיוטא אחת המושיט חייב אמר רב חמא בשם ר' מייסא ובלבד על ידי ב' ופריך בכל אחר אמרת ב' שעשאוה פטורין וכאן אמרת מחייבין ומשני שכך היתה עבודת הלוים והשתא מה בכן שהיתה במשכן מ"מ הוי ליה לפטור מושיט כיון דשניהם עושין אותה וגרסה לר"י דבמושיט אין זה עוקר וזה מנין אלא המושיט עשה עקירה והנחה ולא קשיא ליה בירושלמי אלא אמה שאינו מחייב מושיט אלא כשהכירו מקבל מידו אבל אם המושיט מניחו על רשות היחיד [אחר] פטור ובכל מקום על ידי חבירו פטור [טפי] כגון ב' שעשאוה וכאן אינו מחייבי אלא על ידי חבירו: **איתמר** נמי בי'. תימה דמייתי סייעתא משמעתא לבריתא ובפרק קמא דקדושין (ד' ו.) פריך יהודה ועוד לקרא וי"ל דמרקה מפי חכורה דקאמר היינו חכורה של תגאים וי"ל תירץ משום דבריי' דלעיל לא מתניא כי ר' חייא ור' אושעיא[a]: **עקירת** גופו בעקירת חפץ דמי או לא. נראה לר"י דהכי נמי מצי למיפבע לענין ב'[a] הנחה כגון שהוציא חפץ לר"ה ועמד שם לפום ולא הניחו ע"ג קרקע אם הנחת גופו הוה כהנחת חפץ או לא וממתני' דקתני אם פטור מתוכה והוציא העני חייב ליכא למיפשט דאיכא לאוקמא שהניחו ע"ג קרקע ואע"ת ג'[a] ואמאי לא פשיט מתניתין (ד' יא:) דקתני לא יצא החייב במחטו שמא יסכה ויצא ולא אמרינן גופו כעקירת חפץ דמי אמאי לא יצא כה הא לא מצי למימר לידי איסור דאורייי וי"ל דאפ"ה אסרו רבנן: **מאי** טעמא ידו **לא** נייח. נראה לר"י כלשון אחר דגרס ידו דבתר גופו גרירה בעי עקירה גופו לא בעי עקירה ולמאי דגרס נמי ידו לא נייח מפרש ר"י דהיינו משום דבתר גופו גריר וכש"י פי' ידו לא נייח ע"ג קרקע משמע אפי' הוא וידו במקום אחד ונתן לו חבירו לתוך ידו והוציא פטור ואין נראה דבכל ענין שהטעינו חבירו כיון על כתפו כיון על ידו ואינו חייב דהא קתני או שנטל מתוכה והוציא חייב אלמא הנחת חפץ כיד בע"ה שהוא וידו ברשות אחת הויא הנחה מדחייב העני שעקר מיד בע"ה וכיון דהוא הנחה כשעיקר גופו עם זה שבידו הרי עוקרו ממקום הנחה: היה

והוציא חייב שנמצא בלו מעשה בידו. וגם עקר מבפנים והוא הוציא והניח. וכ"ש אם הוא משא כבד.

a) לקמן דף קו. כ) לקמן דף לב.: ג) כס"ב. ד) [מיומה. רש"ס]. ה) ר"מ פוס' ומחים לב. ד"ה כמלאכה]. ו) ופר"ש הוס' ומחים לב. ד"ה כמלאכה]. ז) וכר' תוס' ר"ב שם. ד"ה ואינעים וכו' ולאחר ר"י דהתם לא קפיד אלא אלגאן ויפוד יכר וקל"ש.

תורה אור השלם

ו ואם נפש אחת תחטא בשגגה ונעם הארץ בעשתה אחת מכמות ה' אשר לא תעשינה ואשם: ויקרא ד כז

הגהות הב"ח

(א) גמ' מ"ש ידו לא נייח גופו נייח ת"ל ר' מ"ש:

גליון הש"ס

גמ' ובריה נחש. עיין סנהדרין דף קא ע"ב כרש"י ד"ה ולוסקין ובגליר שבת שם: שדי' ד"ה בגרר ראיי ובי' בגון עקר"ר. עיין שבועות דף יד ע"ב תוס' ד"ה מרגע דקיימא: תוס' ד"ה בבא דרישא ובו. מ"ם אינו' דרבנן מ"ה אינא. עי' מיהי אגן בתנו מלאים חגיגה דף יג ע"א בר"ה אין מסרין: תוס' ד"ה הבי נחש ובו' ולה לא פל' בר"ש. עיין בסנהדרין דף פד ע"ב תוס' ד"ה מתן שחמת ליה:

לעזי רש"י

קוסטטר"א [קוסטטר"א]. מוגלה. נוזל מוגלתי.

רבינו חננאל

ד' פטורי דרישא דלית בהן מעשה כלל. דפטור ומותר ניהו, לא חשיב להן, לפיכך לא קשיא לי. ושמואל נמי דאמר כל פטורי דשבת פטור אבל אסור לבר מהני תלת צידת צבי וצידת נחש ומפיס מורסא דפטור ומותר, לא אמר אלא במדיר דאית בהו מעשה וליתא מלאכה נמורה, אבל כי הני [דלית בהו [מעשה] כלל לא אמר. מכל מקום ר"ב הונין. פ' בבא [דרישא] [דרישא] קתני פשט העני את ידו לפנים ונתן לתוך ידו בעל הבית העני חייב בעה"ב פטור, כי נמצא שעקר מרשות הרבים והכנים והניח בדה"י לפיכך חייב חטאת, אבל בעה"ב שלא עקר כלל וגם לא הניח אלא העני הוא בא והניח לתוך ידו של בעה"ב פטור ומותר, דהא בעה"ב לא עשה מעשה כלל, הנה שהים אחת לחייב ואחת לפטור. אי שנטל העני מתוך ידו של בעה"ב והוציא עני חנייב ש[נמצא כי עקר בר"ה והניח לה"ר אבל בעה"ב שלא עקר ולא הניח פטור ומותר, הנה העני עוד חייב ובעה"ב פטור, נמצאו שהים אחרות. וכן ביצא בבא שניה בעה"ב חייב שהים והעני פטור משהיה, נמצא בהני תרתי בבי ה', ד' מנהון חיובי חטאת וד' מנהון פטורין (ותרין) [ומותרין] לגמרי דהא ליה בהו מעשה כלל, וכיון דלית בהו מעשה בהני ד' לפיכך לא חשיב להו האי תנא. ובבא תלתאה פשט העני את ידו לפנים ונטל בעה"ב פתוכה. נמצא העני עקר ובעה"ב הניח שניהם עשו מעשה, מיהו ולא אחד מהן עשה בעשה כולו אלא מקצתו וקיימא לן שנים שעשו מלאכה פטורין לפיכך שניהם פטורין, הנה שהים לפטור אחד העני ואחד בעה"ב. ועוד קתני פיסא או שנתן בעה"ב חפץ לתוך ידו של עני והוציאו העני שניהם פטורין, נמצאו בעה"ב עקר בפנים והעני הניח מבחוץ לפיכך שניהם פטורין, הנה שהים אחרות. וכן נמצא בה בבבא ד' פטורי ביצא באילו. נמצאו שיתסרי בד' בבי. הסר מהם ד' ראשונים דפטור ומותר דלית בהן [מעשה] דלא חשיב להן נשתיירו י"ב. ותיאך שנינו ד' בפנים וד' בחוץ שהן ח' בלבד. ושנינן פטורי ביצא דאתי בהן לידי חיוב

מסורת הש"ס

ג) [א] מ"ר פי"ג מהל' שבת הלכה ז טור ש"ע תרלח סי' שמו: ד כ מ"ר שם הל' מ:

תוס' ישנים

א) פ"ק ר"ל דמ"מ לאיסור שבת בב) והקשה"מ מ"ר דהתם משמע דליה לחש"ס בשי' מ"מ לא מקשה לר"מ. ויתכן כמ"ש לר מ"מ קשה לי לפ"ה כיון דסי' הנחה חש"ב אלא ניחא כל קדקד אפי' אצלא ידי מלאה לתוך לו לפנים יתחייב אלא ודאי משום בשיני דוקא בכרסת אחרת לא הי הנחה דפרפ"ש מ"מ דבתר נ"פ נרגיל אל"ר אלא מתלק כיון עקירה לגמרה קדה לי אמאי לא פשיט מתתניתן דעקירת נ"פ דעקירת חפץ כ' הי' הנחת חפץ כיד בע"ה שהוא ידי כרסת לי' ר"ל דבני מלוק אבל בעקירת חפץ אינו מדה הקונטרס שם דאיכא אבל בעקירת חפץ דמי וחייב אי אלא. אל' חייב ואינו דומה לידו דמהניתן, שהניתן לתוכה הוציא שניהם פטורים. מ"מ ידו לא נייחא כתר נ"מיה ברירה ובקום שנופו עי"מ שם ידו חשיבה. כי אם יעתק הנוף ידו נמשכת עמו, וכיון שהנוף בחוץ כמו כן הי' בחוץ חשיבה, הנה לא עקר מרחי"ר. אבל בעת שהנוף בפנים נופו נייח בעוי עקירה, ואם נתנינו כאילו עקר

עין משפט נר מצוה

ג א מ"ר פי"ג מהל' שבת הלכה ז טור ש"ע תרלח סי' שמו: ד כ מ"ר שם הל' מ:

רבינו חננאל

חטאת הוא חייב החטא. אבל פטורי דלא אתי בהן לידי חיוב חטאת לא קתני. וזה מירושו פשט העני את ידו לפנים שיש בה חפץ שעקרו מרה"ר והכניסו לרה"י ולא הניחו וכיון שלא הניחו אין לו (אלא) אכור. ואילו הניחו היה חייב חטאת. וזהו פטור אבל אסור דאתי לידי חיוב חטאת. אבל בעה"ב שנטל חפץ מידו של עני אף ע"פ שעשה מעשה ואסור מיהו לא אתי לידי חיוב חטאת לעולם, שאין אוכר דרך כדי שעקר. כבר עקרו העני ולא נשאר לו מה לעשות יותר מכה שעשה, והמעשה שעשה דנתה איבא עקירה ליבא הלכך הוא פטור אבל אסור. ביצא בה בעה"ב שעקר חפץ מרה"י ונתני לתוך ידו של עני והוציאו העני והניחו ברה"ר, בעה"ב שעקר מרה"י ואילו הוציאו והניחו ברה"ר היה חייב חטאת חשוב ליה. אבל העני שהניח דלא אפשר ליה לאתחייבו כי האי גוונא חטאת לא קתני ליה. כללו של דבר העוקר אתי לידי חיוב חטאת אילו הניח שהנחה והמעשה דנתה איבא עקירה ליבא הלכך הוא פטור אבל אסור. ביצא בה בעה"ב שעקר חפץ מרה"י ונתני לתוך ידו של עני והוציאו העני והניחו ברה"ר. בעה"ב שעקר מרה"ר ואילו הוציאו והניחו ברה"ר היה חייב חטאת חשוב ליה. אבל העני שהניח דלא אפשר ליה לאתחייבו כי האי גוונא חטאת לא קתני ליה. כללו של דבר העוקר אתי לידי חיוב חטאת לעולם שכבר נעקר מקודם, ולא נשאר למניח מה לעשות. נמצאו בבבא ד' פטורי. ב' מהן יחכן שיבוא לידי חיוב חטאת וב' מהן לא, וכן בבבא דסיפא ד' כיוצא בהן. נמצאו בהני ד' בבי י"ו, ד' מנהון חייב חטאת, וד' מנהון פטור ומותר, וד' מנהון פטור ולא אתי בהו לידי חיוב חטאת. ד' מנהון אתי בהו לידי חיוב חטאת, והאי תנא ד' דאית בהן חיוב חטאת, וד' פטורי דאתי בהן לידי חיוב חטאת קתני הני אחרני דפטור ומותר ופטורי דלא אתי בהו לידי חיוב חטאת לא קתני. ועלתה השמונה יחד שנשה חייב, שנים שעשו פטורין. ירושלמי מכין שהתוצאה נקראת מלאכה שנאמר ויצו משה ויעבירו קול במחנה לאמר זכר. בעא מינה רב מר' העינו חבריו ארבלין ומשקין ברה"ר והוציאו לתוך מתו עקירת גופו בעקירת חפץ מומקומו דמי וחייב אי אלא. אל' חייב ואינו דומה לידו דמהניתן, שהניתן לתוכה הוציא שניהם פטורים. מ"מ ידו לא נייחא כתר נ"מיה ברירה ובקום שגופו עי"מ שם ידו חשיבה. כי אם יעתק הנוף ידו נמשכת עמו, וכיון שהנוף בחוץ כמו כן הי' בחוץ חשיבה, הנה לא עקר מרה"ר. אבל בעת שהנוף בפנים גופו נייח בעוי עקירה, ואם נתנינו כאילו עקר

a) ולכאו' מנומנם ולאלי ל"ל אלמן כלן דרך מדי לעקור אפסר הנני ומי.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com